اخبار کوتاه

رئیس سازمان خصوصی‌سازی خبر داد
شناسایی ۱۳۰ هزار میلیارد تومان املاک مازاد دولتی

رئیس سازمان خصوصی‌سازی با بیان این که مجموع فروش اموال غیردولتی از سال ۱۳۹۸ تا پایان سال گذشته ۴،۹ هزار میلیارد تومان و امسال حدود ۴۰۰۰ میلیارد تومان در راستای سیاست مولدسازی بوده است، گفت: ارزش املاک مازاد شناسایی شده دولتی حدود ۱۳۰ هزار میلیارد تومان برآورد می‌شود.

به گزارش پیام آشنا، مالک رحمتی در نهمین جلسه شورای اطلاع‌رسانی وزارت امور اقتصادی و دارایی با اشاره به اولویت سازمان خصوصی‌سازی اظهار کرد: اولیت اول ما واگذاری اموال و بنگاه‌های دولتی در بازار سرمایه است.

رئیس کل سازمان خصوصی‌سازی با تاکید به این که مردمی‌سازی اقتصاد به معنای گره زدن معیشت مردم به تولید و سودآوری بنگاه‌ها است، گفت: اگر شرایطی ایجاد شود که سهامداری جایگزین خرید طلا، مسکن و... شود، به اقتصاد کشور، کنترل تورم و بهبود تامین مالی و سودآوری بنگاه‌ها کمک کرده‌ایم.

وی در رابطه با فروش اموال غیردولتی گفت: مجموع فروش اموال غیردولتی از سال ۱۳۹۸ تا پایان سال ۱۴۰۱ برابر با ۴،۹ هزار میلیارد تومان و در سال ۱۴۰۲ حدود ۴۰۰۰ میلیارد تومان همت در راستای سیاست مولدسازی بوده است.

رحمتی با بیان این که منابع حاصل از مولدسازی صرف امور جاری کشور نمی‌شود، تصریح کرد: بورس کالا نیاز به تقویت بیشتر دارد و عرضه اموال دولت در بورس مسیر درستی است.

آخرین فرصت برای جامانده‌گان دریافت سود سهام عدالت

شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجود از آخرین فرصت به جامانده‌گان دریافت سود سهام عدالت خبر داد.

به گزارش پیام آشنا، شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار با انتشار فلاییه‌ای اعلام کرد: بیش از یک میلیون سهامدار سهام عدالت همچنان با مشکل شبای بانکی معتبر روبرو هستند که این افراد می‌توانند با ثبت نام در سامانه جامع اطلاعات مشتریان (Sejamir) یا درج شماره شبای معتبر خود در سایت سهام عدالت (Sahamedalat.ir) در فرآیند دریافت سود سهام خود قرار گیرند.

بر اساس این فلاییه، «شماره شبای نامعتبر، حساب بانکی مسدود، راکد، مشترک (دو امضا)، ارزی و بلندمدت» مهم‌ترین دلایلی است که تاکنون سود به حساب این گروه از سهامداران سهام عدالت واریز نشده است.

هم اکنون شرکت سپرده‌گذاری مرکزی درحال دریافت سود سهام عدالت سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۴۰۱ از شرکت‌های سرمایه پذیر و آماده سازی واریز سود تا پایان آذرماه جاری به مشمولان است.

صادرات ۶۰ هزار تن نخود رسمی از ایران به کشورهای همسایه

رئیس هیات مدیره انجمن حبوبات ایران ضمن تأکید بر برتری سهم صادرات نخود رسمی نسبت به واردات آن گفت: طی هشت ماه ابتدایی امسال حدود ۶۰ هزار تن نخود رسمی صادر و ۲۰ هزار تن وارد کشور شده است.

به گزارش پیام آشنا، داود لپه‌چی به قدمت ۱۵۰ ساله فرآوری نخود سیاه و تبدیل آن به لپه در ایران اشاره کرد و افزود: تبدیل نخود سیاه به لپه از کارگاه‌های خانگی آغاز شده و درحال حاضر حدود ۹۵ درصد فرآوری آن در آذربایجان شرقی و شهرستان آذرشهر انجام می‌شود.

وی با بیان اینکه لپه از نخود سیاه تولید می‌شود، عنوان کرد: نخود سیاه، نخودی به رنگ قهوه‌ای تیره است که طی فرآوری به لپه تبدیل می‌شود. حدود ۶۰ درصد نخود سیاه از طریق واردات و ۴۰ درصد از طریق کشت داخل به دست می‌آید. نخود سیاه از کشورهایی نظیر هند، اتیوپی و استرالیا وارد می‌شود و در کارخانجات آذرشهر تبدیل به لپه می‌شود.

به گفته رئیس انجمن حبوبات ایران بالغ بر ۱۵۰ کارخانه در شهرستان آذرشهر وجود دارد که فرآوری لپه را انجام می‌دهند.

لپه‌چی درباره اعتراض نمایندگان مجلس مبنی بر واردات ۶۰ درصدی نخود سیاه و همچنین گفته نماینده‌گان مبنی بر توان صد درصدی کشت نخود رسمی و نخود سیاه در کشور، بیان کرد: اشتباهی که متأسفانه به وجود می‌آید این نخود سیاه و نخود رسمی (نخود آبگوشتی) است. این تولید کنندهٔ نخود سفید یا رسمی است و همیشه تولید نخود رسمی مضاعف بر صادرات صورت می‌گیرد. از ابتدای امسال تاکنون، حدود ۶۰ هزار تن نخود رسمی از ایران به کشورهای همسایه صادر شده است.

وی در ادامه اضافه کرد: موضوعی هم که نماینده‌گان غرب کشور در مجلس نسبت به آن اعتراض داشته‌اند، واردات نخود رسمی است. کارخانجات آذرشهر وارد کننده‌گان تنها نخودی را وارد می‌کنند که تبدیل به لپه می‌شود یا توجه به کمبود آب، کشور با کمبود نخود سیاه یا همان لپه مواجه است.

رئیس هیات مدیره انجمن حبوبات ایران با بیان اینکه در بهترین شرایط آبی کشور، ما توان تولید ۴۰ درصد از سهم نخود سیاه بازار را در کشور داریم، گفت: کشت لپن نخود دیمی است و بیشتر از ۴۰ درصد هم امکان کشت آن نیست. ضمن اینکه در حال حاضر کمبود نخود سیاه را هم در بازار داریم.

ذخیره ۵۰۰۰ تن میوه برای شب یلدا

رئیس اتحادیه بارفروشان لستان تهران گفت: مقادیری میوه برای شب یلدا ذخیره شده که از ۲۷ آذر به منظور تنظیم قیمت‌ها وارد بازار خواهد شد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، مصطفی دارابی‌نژاد در پاسخ به این سوال که چه تدابیری برای تامین میوه شب یلدا اتخاذ شده است؟ گفت: ۵۰۰۰ تن لاله، کیوی، نارنگی، پرتقال، سیب و هندوانه برای شب یلدا در انبارها ذخیره کرده‌ایم.

وی ادامه داد: این اقلام ذخیره شده در روزهای پایانی ماه یعنی از ۲۷ آذر در بازار عرضه خواهد شد و هیچ کمبودی وجود ندارد.

رئیس اتحادیه بارفروشان تهران اضافه کرد: عرضه میوه مخصوص شب یلدا در روزهای پایانی ماه قزایش خواهد یافت تا قیمت‌ها بالا نرود.

دارابی نژاد در ادامه گفت: در حال حاضر نیز روزانه ۲ تا ۳۰۰۰ تن سیب، لاله، هندوانه و... ورودی میدان مرکزی میوه و تره بار داریم.

رئیس سازمان برنامه و بودجه گفت: وقتی در داخل کشور ظرفیت تولید ۱.۵ میلیون خودرو وجود دارد اختصاص ۲ تا ۳ میلیارد دلار از منابع ارزی کشور برای واردات خودرو به صلاح کشور نیست.

به گزارش پیام آشنا، داود منظور رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور در همایش اقتصاد ایران اظهار کرد: فرض کنیم سال آینده ۲ تا ۳ میلیارد دلار واردات خودرو انجام شود و بر اساس آن درآمدها و حقوق گمرکی را محاسبه می‌کنیم. در حالی که معلیه بر به صلاح کشور نیست منابع ارزی کشور را به واردات خودرویی اختصاص دهیم، که در داخل کشور ظرفیت تولید ۱.۵ میلیون خودرو را داریم.

وی به اظهارات دستمزدها اشاره کرد و افزود: همه ما دوست داریم در سالی که تورم نسبتاً بالایی داشتیم قزایش حقوق‌ها را بین ۲۵ تا ۳۰ درصد قزایش دهیم اما وقتی منابع را حساب و کتاب می‌کنیم می‌بینیم واقعاً ظرفیت قزایش ۳۰ درصد حقوق وجود ندارد.

معاون رئیس جمهور ادامه داد: اگر در شرایط تورمی درآمد کارکنان بهبود یابد باعث خرسندی همه است اما اگر تنولیم چه می‌شود؟ این هزینه (پرداخت دستمزد) قطعی است و وقتی درآمد اتفاق نیفتد و دولت نتارزتر می‌شود. در این صورت متوسل به بانک‌ها و بانک مرکزی شده و منجر به نتارزی نظام بانکی نتارزا می‌شود. در این شرایط نظام بانکی مجبور به اضافه برداشت است که در نهایت پایه پولی بالا می‌رود و تورم تشدید می‌شود و همین مردم دچار عسر و حرج می‌شوند.

معاون رئیس جمهور برآورد غیروقعی درآمدها و هزینه‌ها در بودجه را موجب کسری و نتارزی بودجه برشمرد و تاکید کرد: در بودجه سال ۱۴۰۳ بیشترین سخت گیری برای جلوگیری از بیش برآوردی و رفع نتارزی لحاظ شده است.

منظور افزود: آنچه به عنوان نتارزی می‌شنوید به لبانت و تراکم تعهدات بلامحلی برمی‌گردد که پدیده‌ای شایع در اکثر کشورهاست و فقط محدود به ایران نیست و نظام تصمیم گیری و حکمرانی مسئولیت کاهش این نتارزی‌ها و حرکت به سمت ترازمندی را در تمام اقتصادهای دنیا بر عهده دارد.

معاون رئیس جمهور با اشاره به قبوه نتارزی‌ها و کسری تجاری آمریکا بعد از سال ۱۹۸۰ که همچنان نیز وجود دارد و رو به افزایش است، تاکید کرد: بنابراین وقتی صحبت از نتارزی می‌کنیم به این معنی نیست که منحصر به کشور ملست و ما نسبت به سایر کشورهای دنیا وضع لبالماتی نداریم، بلکه برای بهبود نتاکار آمدی‌ها و نتارزی‌ها و رسیدن به یک اقتصاد پایدار همراه با پیشرفت و عدالت در سیاست‌ها و برنامه‌ها توجه می‌کنیم.

منظور با تاکید بر اینکه نتارزی‌ها یک منظومه به هم پیوسته است و بر یکدیگر اثرات متقابل دارد، یادآور شد: وقتی در بخشی دچار نتارزی می‌شویم آسیب فرایندهای به دیگر مجموعه‌ها وارد می‌شود و به نتارزی مارپیچی با یک اقدام نسنجیده، اقتصاد کشور دچار تأثیر و معیشت مردم با تغییر نرخ ارز دچار خطر شود. بنابراین دولت با احتیاط عمل می‌کند.

وی تاکید کرد: در حوزه واردات خودرو برنامه‌ریزی انجام شده و نگرانی از اینکه هیچ بخشی از اقتصاد دچار آسیب شود، وجود ندارد. همچنین ارز همه مواردی که در مورد خودرو برقی اعلام شده، تأمین شده است.

وزیر صمت با بیان اینکه واردات در حوزه خودرو برای رفع نتارزی انجام می‌شود، تصریح کرد: ابعاد نتارزی در حوزه خودرو با سایر کالاها متفاوت است. در برخی کالاها مانند گندم، داشتن یک کیفیت قابل قبول کافی است. اما در مورد خودرو تنوع رنگ، مدل، تکنولوژی و غیره وجود دارد که همه می‌توانند نتارزی ایجاد کنند.

وی تاکید کرد: تا زمانی که نتارزی در این حوزه‌ها وجود داشته باشد، واردات را مناسب می‌دانیم و برای رفع نتارزی‌ها برنامه‌ریزی می‌کنیم، همچنین سعی می‌کنیم با وضع تعرفه، رقابت سودمند و مناسبی که به نفع ظرفیت ملی باشد، ایجاد کنیم.

تبدیل می‌شود که حل آن از نتارزی اولیه دشوارتر است.

رئیس سازمان برنامه و بودجه به نتارزی به عنوان اشاره کرد و گفت: نتارزی کسری آشکار و پنهان در بودجه نشی می‌شود که آشکار آن در بودجه مشخص است و ما به ازای آن اوراق منتشر می‌شود و کسری بودجه پنهان، بیش برآوردی در بودجه است.

وی در ادامه به پیش بینی درآمد ۱۲۰ هزار میلیارد تومانی واگذاری دارایی‌های دولت در بودجه سال جاری اشاره کرد و گفت: این در حالی است که واگذاری اموال دولتی کار پیچیده‌ای است و این پیچیدگی علاوه بر شناسایی و قیمت گذاری در موضوع خریدار نیز ادامه دارد.

منظور در ادامه برآورد وقتی درآمدها و هزینه‌ها در بودجه‌های سنواتی را یکی از راه‌های رفع نتارزی بودجه برشمرد و تاکید کرد: برای تصمیم گیری برای قزایش حقوق‌ها و همسان‌سازی حقوق بازنشستگان و شاغلین، سیاستگذار ناچار است به تمام لایه‌ها توجه کند، چرا که نتارزی در بودجه به نتارزی در بخش‌های دیگر از جمله صندوق‌ها تصری می‌یابد.

وزیر صمت:
مشکلی در تامین ارز واردات خودرو نداریم

وزیر صمت با بیان اینکه دولت باید آیین نامه واردات خودروهای کارکرده را ابلاغ کند، گفت: برای واردات خودرو برنامه‌ریزی انجام شده و نگرانی از اینکه هیچ بخشی از اقتصاد دچار آسیب شود، وجود ندارد.

به گزارش پیام آشنا، عباس علی آبادی در حاشیه مراسم پنجاهمین سالگرد تأسیس صندوق ضمانت صادرات ایران در جمع خبرنگاران، درباره اختلال در سامانه جامع تجارت، اظهار کرد: این جنس مشکلات فنی مرتب پیش می‌آید و حل می‌شود.

وزیر صمت در مورد واردات خودروهای دست دوم گفت: آئین نامه واردات خودروهای دست دوم در دولت مصوب شده و هیأت دولت هم باید آن را ابلاغ کند و ابلاغ‌کننده وزارت صمت نیست.

علی آبادی درباره چالش‌های تأمین ارز واردات خودرو تصریح کرد: ارز در تجارت و فعالیت اقتصادی ابزاری است که بین ساختارهای اقتصادی مختلف کارکرد دارد و روی همه چیز هم اثر دارد. در موضوع تأمین ارز نگرانی دولت این است که عدم توزیع بصوقع نهادهای دامی با قیمت مصوب توسط وزارت صمت عنوان کرد و افزود که مرغداران برای تامین نهاده‌های دامی به بازار آزاد روی آوردند که این امر منجر به تاثیر زیادی در افزایش قیمت‌ها از زنجیره تولید تا توزیع شد. معاون بازرسی و نظارت اتاق اصناف ایران که در یک برنامه رادیویی صحبت می‌کرد با اشاره به تلاش دست اندرکاران برای کنترل قیمت مرغ در بازار عنوان کرد که قیمت نهاده‌های تامین شده از بازار آزاد تاثیرات خود را بر روی محصول نهایی گذاشته و تا ۲ هفته نمی‌توان قیمت‌ها را کاهش داد. وی همچنین اعلام کرد که همه دست اندرکاران در تلاش هستند با تامین و توزیع بهنگام نهاده‌های دامی با قیمت مصوب و تعیین شده برای مصرف‌کننده، افزایش قیمت‌ها را مهار کرده و روند کاهشی را نیز اعمال کنند. بنا بر گفته نیک منش نظارت در سطح بازار و خرده فروشی توسط اتاق اصناف انجام می‌شود اما با توجه به روند افزایشی قیمت نهاده‌ها و همه زنجیره این محصول نمی‌توان قیمت‌ها را کاهش داد.

معاون بازرسی و نظارت اتاق اصناف خبر داد
کاهش قیمت گوشت مرغ تا دو هفته دیگر

معاون بازرسی و نظارت اتاق اصناف ایران با اشاره به تلاش دست اندرکاران برای کنترل قیمت مرغ در بازار عنوان کرد که قیمت نهاده‌های تامین شده از بازار آزاد تاثیرات خود را بر روی محصول نهایی گذاشته و تا ۲ هفته نمی‌توان قیمت‌ها را کاهش داد.

به گزارش پیام آشنا، قیمت مرغ گرم کامل این روزها در مغازه‌ها افزایش یافته است. افزایش قیمتی که کارشناسان و دستاندرکاران صنعت طیور علت آن را افزایش هزینه‌های تولید و عدم تامین به موقع نهاده‌های مورد نیاز مرغداری‌ها عنوان می‌کنند. در این راستا بهنام نیک منش -معاون بازرسی و نظارت اتاق اصناف ایران- نیز علت افزایش قیمت مرغ را

همزمان با مراسم روز جهانی خاک انجام شد
رونمایی از نخستین دستگاه کارنده دیسکی کشت مستقیم در البرز

همزمان با مراسم روز جهانی خاک که در دانشکده‌گان کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران برگزار شد، نخستین دستگاه کارنده دیسکی کشت مستقیم بومی سازی شده (بی خاک ورزی) روز دوشنبه در محل این دانشکده‌گان رونمایی شد.

به گزارش پیام آشنا، دستگاه کارنده بی خاک ورزی (کشت مستقیم) با هم اندیشی پژوهشگران، مجریان و شرکت بزرگ همدان به عنوان نخستین نسخه بومی سازی شده دیم کار کشت مستقیم برای مناطق نیمه خشک و سرد طراحی شده است.

مدیرعامل شرکت بزرگ همدان و سازنده دستگاه کارنده دیسکی کشت مستقیم در آیین رونمایی از این دستگاه گفت: توسعه کشاورزی حفاظتی موجب تقویت و حفاظت خاک، افزایش بهره وری آب، صرفه جویی در انرژی، کاهش هزینه های تولید، افزایش تولید محصول سالم، افزایش درآمد خالص کشاورزان، مهار تنش های زیستی و غیرزیستی، دفن کربن، کاش گازهای گلخانه ای، تقویت زیست بوم، پیاده سازی الگوی کشت بهینه و تولید پایدار می شود.

«محمد خاوری» افزود: حفظ منابع پایه و ذخایر زیستی تولید از طریق حفاظت خاک و آب و مهار فرسایش، افزایش بهره وری آب باران در اراضی دیم از طریق افزایش ظرفیت نگهداری رطوبت خاک، کاهش تبخیر، مدیریت بقایای گیاهی و به سازی ساختمان خاک و کاهش تردد ادوات کشاورزی و بهبود چینش عملیات زرعی و همچنین اصلاح الگوی کشت در دیم زارها از طریق تناوب زراعی مناسب و حذف آیش از جمله اهداف ساخت این دستگاه است.

وی تصریح کرد: کاهش هزینه های تولید محصولات، افزایش درآمد خالص محصول و افزایش بهره وری در اراضی دیم، اصلاح کیفیت خاک و ماشینی کردن برداشت بعضی محصولات از طریق کشت مسطح و بی خاک ورزی از دیگر اهداف ساخت این دستگاه بومی کشور است.

خاوری اضافه کرد: از جمله مزایای این دستگاه نسبت به دستگاه های مشابه خارجی می توان به برتری نسبت به سایر دستگاه های مشابه از نظر سرعت پیشروی، مانور کشت، حداقل دستخوردگی خاک، برش مطلوب بقایای گیاهی ایستاده و خوابیده و نفوذ کارنده در عمق کافی و تنظیم کود و بذر اشاره کرد.

وی در این آیین یکی از بیشترین صدمات به اراضی کشاورزی را از طریق گلوآهن هایی دانست که هنوز موفق به گرفتن آن از کشاورزان نشده اند دانست و گفت: کشاورزی حفاظتی تنها راه نجات خاک کشور است.

نخستین دستگاه کارنده کشت مستقیم بومی ایران با هزینه ای برابر ۲ میلیارد و ۵۰۰ میلیون ریال ساخته شده در حالیکه قیمت نمونه خارجی آن که تاکنون وارد کشور می شده، ۲۰ میلیارد ریال است.

معاون امور زراعت وزارت جهاد در کرج:
۹۰ درصد اراضی کشاورزی تا ده سال دیگر کمتر از ۳ هکتار می‌شود

معاون امور زراعت وزارت جهاد کشاورزی با اشاره به معضل کوچک شدن اراضی کشاورزی، گفت: در حال حاضر ۷۰ درصد اراضی کشاورزی ما زیر پنج هکتار است و در ۱۰ سال آینده ۹۰ درصد این اراضی کمتر از سه هکتار خواهد شد.

به گزارش پیام آشنا، علیرضا مهاجر در مراسم گرامیداشت روز جهانی خاک که دوشنبه ۲۰ آذرماه در پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران در کرج برگزار شد، گفت: قبول داریم که یکی از بزرگترین تخریب کنندگان خاک ما هستیم، از مجموع ۱۸ میلیون هکتار اراضی قابل کشت کشور، ۱۲ میلیون هکتار در حوزه زراعت است و اغلب محصولاتی که کشت می‌شود یکساله است و با هر شخم تخریب خاک را به دنبال دارد.

مهاجر افزود: از طرف دیگر بحث تأمین غذای کشور هم وجود دارد و این ما را در یک پاردوکس قرار داده است بنابراین تنها راه این است که میزان تخریب خاک را به حداقل برسانیم.

معاون زراعت وزیر کشاورزی خاطرنشان کرد: در علم کشاورزی برای حاصلخیز نگه داشتن خاک باید مواردی مثل حفظ ژرت خاک، آیش، شیبمدیندی و ... را رعایت کنیم که همه اینها بر عهده ماست.

وی ادامه داد: ما باید با سیاستگذاری مناسب حاصلخیزی خاک را حفظ کنیم اما وقتی بیش از ۷۰ درصد اراضی ما زیر پنج هکتار است چه سیاستی می‌توان برای آن در نظر گرفت؟

وی از کوچک شدن اراضی به عنوان یک معضل یاد کرد و گفت: در ۱۰ سال آینده ۹۰ درصد اراضی ما زیر سه هکتار خواهد شد. برای سه هکتار زمین چه سیاستگذاری می‌توان کرد؟

مهاجر تصریح کرد: در حال حاضر سرانه زمین در شمال کشور ۰.۷ هکتار است که چنین وضعیتی این اراضی را در معرض تغییر کاربری و ویلاسازی قرار داده است.

یادداشت
در سوگ بودجه، حقوق مردم و مصلحت دولت

لایحه بودجه ۱۴۰۳ با کمترین داده‌ها و اطلاعات ممکن به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده است. تا آنجا که نگارنده اطلاع دارد، تقدیم چنین بودجه مبهمی با کمترین جزئیات از دخل و خرج کشور به مجلس پس از انقلاب مشروطه (البته بجز سال‌های اشغال ایران) بی‌سابقه است. ریشه این پدیده در قانونی است که مجلس یازدهم تحت عنوان قانون اصلاح مواد «۱۸۰» و «۱۸۲» آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، در تاریخ ۱۴ دی‌ماه ۱۴۰۱ به تصویب رساند و طبق آن مصوب کرد که بودجه از آن پس در دو بخش مجزا تقدیم مجلس شود. بخش اول شامل اطلاعات کلی درباره منابع بودجه و ترازهای کلان و احکام بودجه‌ای و مفروضات بودجه است و بخش دوم، شامل جداول تفصیلی بودجه خواهد بود. اکنون مجلس طبق قانون جدید، قرار است ظرف پنج روز درباره کلیات بودجه ۱۴۰۳ تصمیم بگیرد. اما بر مبنای هدف جدول کلی که در قسمت اول لایحه بودجه درج شده است بایستی برای برسش‌های زیر وجود ندارد:

الف- مالیات اشخاص حقوقی بیش از ۳۳ درصد رشد کرده است، اما مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی، با چندبرابر سهم اشخاص حقوقی دولتی است.

ب- مالیات بر درآمدها بیش از ۳۳ درصد رشد کرده است. اما معلوم نیست که کدام پایه‌های مالیاتی رشد کرده است.

ج- دولت قرار است مالیات بیشتری بگیرد و استوفائی بیشتری هم نسبت به سال ۱۴۰۲ انجام دهد. اما بعدا و در بخش دوم -که بعد از تصویب بخش اول تقدیم می‌شود- خواهد گفت که آن را صرف چه کارهایی خواهد کرد. الان مشخص نیست!

د- تراز عملیاتی بودجه ۳۰۰ هزار میلیارد تومان کسری دارد اما اجرای آن معلوم نیست.

ه- سهم بخش‌های مهم، هزینه‌ای یعنی سلامت، آموزش، دفاع و امنیت، فرهنگ و... معلوم نیست.

و- منابع موسوم به هفتمنسازی درآمدها حدود ۷۶۰ هزار میلیارد تومان است که حاصل فروش داخلی فرآورده‌های نفتی و قیمت نهاده‌هایی مانند خوراک پالایشگاه‌ها و پتروشیمی‌ها و بخشی هم صادرات فرآورده‌های نفتی است، اما جزئیات هیچ‌یک معلوم نیست. بنابراین سیاست دولت درباره قیمت‌گذاری نهاده‌های فرزی که بر زنجیره تولید در کشور اثر گذار است، معلوم نیست.

سؤال مهم دیگری هم می‌توان طرح کرد. اصولا مشخص نیست بررسی کلیات در این شرایط، در مرحله اول به چه معنا است؟ عجیب‌تر آنکه قسمت دوم بودجه طبق قانون مذکور فاقد کلیات است و نماینده‌گان باید درباره «ردیف‌ها» پیشنهاد بدهند. همان پدیده‌ای که دولت‌ها بشدت با آن مخالفند! ممکن است گفته شود که در طول بررسی بودجه در کمیسیون تلفیق اطلاعات لازم در اختیار نماینده‌گان قرار خواهد گرفت. پرسش آن است که حق عموم مردم و کسانی که کسب و کارشان تحت تاثیر این تصمیمات است چه می‌شود و آیا مهلت برای بررسی آثار این تصمیمات حتی پس از ارائه اطلاعات و انتقال نظرات توسط ذی‌نفعان به نماینده‌گان مجلس کافی است؟

در کشورهای پیشرفته، دولت‌ها موظفند حجیم، انبوهی از اطلاعات درباره دخل و خرج کشور و سیاست‌های مالی دولت را همراهشان تهیه و تدوین و تصویب بودجه به شکل عمومی و در قالب‌های مشخصی به صورت علنی منتشر کنند تا مردم، هم از تکلیف خود درباره پرداخت مالیات آگاه باشند و هم حق خود را درباره انواع وظایفی که قانون بر عهده دولت گذاشته است بدانند. این اطلاعات زمینه ارزیابی آثار سیاست‌های مالی دولت بر کسب و کارها را برای عموم مردم و فعالان اقتصادی فراهم می‌آورد و کارشناسان مستقل نیز می‌توانند ادعاهای دولت درباره اثر سیاست‌هایی را که اتخاذ خواهد شد بسنجند و به اطلاع افراد همه‌دان -که همان مالیات‌دهنده‌گان هستند- برسانند.

این موضوع به عنوان حق مردم و به‌ویژه نماینده‌گان پارلمان در قانون اساسی کشورها و قوانین عادی به رسمیت شناخته شده است. البته این حق، به صادگی به دست نیامده و حاصل مبارزات تاریخی پرهزینه مردم در کشورهای مختلف بوده است. در کشورهای پیشرفته، تهیه و تصویب بودجه زمینه‌ای قانونی‌ترین سطح گفت‌وگو میان دولت و پارلمان و مردم، درباره مسائل اقتصادی اجتماعی و سیاسی را فراهم می‌کند.

در ایران تهیه و تصویب بودجه کشور توسط پارلمان یکی از دستاوردهای سترگ انقلاب مشروطه بود. اگرچه به دلیل تداوم حاکمیت استبدادی و سپس ورود منابع حاصل از نفت به بودجه، پیوند بین مردم و دولت در بودجه تضعیف و بودجه‌نویسی برای منت طولانی به سامانه‌های دولتی و نه ملی تبدیل شد. پس از انقلاب اسلامی و به دلایل گوناگون، کشور نتوانست نظام بودجه‌نویسی نفت‌محور را تغییر دهد. در این بین حسب سنت اداری، مجموعه‌ای از داده‌ها درباره منابع و مصارف و سیاست‌های دولت در قالب جداول گوناگون منتشر می‌شد که اگرچه قادر نبود به سادگی‌ترین برسش‌ها از قبیل اینکه جمع مخارج یا منابع دولت در سال مالی چیست یا سهم واقعی هر یک از منابع یا هر یک از مخارج چقدر است، پاسخ دقیقی دهد، تحلیل‌های حداقلی درباره سیاست‌های دولت را ممکن می‌ساخت.

پس از انقلاب اسلامی، تامین حقوقی که در قانون اساسی برای پاسخگویی ارکان قوه مجریه در برابر مجلس شورای اسلامی تصریح شد و صلاحیت‌های بی‌سابقه این نهاد در بررسی و تصویب بودجه و آزوم سازگاری تصمیم‌ها و سیاست‌ها در سطح کلان در مراحل مختلف، مستلزم تغییر تعاریف و روش‌های بودجه‌نویسی بود که انجام نشد. مجلس همواره از در اختیار نداشتن اطلاعات کافی برای تصمیم‌گیری درباره بودجه سالانه گلایه‌مند و دولت‌ها هم از دخالت نماینده‌گان مجلس در لایحه بودجه و به‌ویژه تغییر ردیف‌های تعدیلی دستگاه‌ها و طرح‌های عمرانی و تعریف طرح‌های عمرانی جدید، ناراضی بودند. طرح‌های مطالعاتی مختلفی برای یافتن راهکارهای علمی و مبتنی بر تجربیات بین‌المللی و سازگار با قانون اساسی و متناسب با نظام اداری و مالی ایران انجام شد که نتایج آن در عمل به کار گرفته نشد. در برخی از این طرح‌ها، بحث دو مرحله‌ای شدن تهیه و تصویب بودجه مطرح شد. به نظر می‌رسد نگارنده‌گان قانون فوق، با فرض آنکه بودجه همان است که تاکنون تهیه و تصویب می‌شد، صرفا قالب‌های اطلاعاتی سنتی را به دو قسمت تقسیم کرده‌اند. این در حالی است که حداقل در مطالعات مفصلی که در مرکز پژوهش‌های مجلس در بین سال‌های ۱۳۷۹ تا ۱۳۹۰ انجام شد و نتایج آن به صورت عمومی در دسترس است، پیشنهاد شده بود در صورت دو مرحله‌ای شدن تهیه و تصویب بودجه، اطلاعات مفصلی در مرحله اول به صورت رسمی و علنی درباره سیاست‌های بودجه‌ای دولت به تفکیک سمت منابع و سمت مصارف در اختیار مجلس و عموم مردم قرار گیرد.

همچنین علاوه بر ارائه گزارش رسمی درباره آثار بودجه بر متغیرهای اقتصاد کلان مانند رشد، تورم، نرخ سود و... دولت موظف شده بود آثار هر یک از سیاست‌ها را بر حسب شاخص‌های مبین ارائه و مقام پاسخگوی هر سیاست را تعیین کند. مقرر شده بود این اطلاعات در قالب سندی رسمی به مجلس تقدیم شود تا نماینده‌گان مردم بتوانند ارزیابی دقیقی از جهت‌گیری‌های دولت و کلیات بودجه بر مبنای آثار آن داشته باشند. نکته پایانی اینکه در چندسال اخیر سهم درآمدهای مالیاتی در منابع دولت افزایش یافته که عمدتا بر اثر محدودیت‌های تحریمی و کاهش منابع حاصل از صادرات نفت بوده است. در چنین شرایطی، دولت و مجلس باید سعی می‌کردند شفافیت بودجه را با انتشار اطلاعات فزاینده درباره جزئیات منابع و مصارف افزایش دهند تا بلورهای تاریخی مردم درباره ضرورت پرداخت مالیات را تغییر دهند. اینکه عکس این مصلحت حرکت شود خود هنری است!

محمد قاسمی
عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی
Alborz.payam@gmail.com